

Mokslinio gyvenimo kronika

ARCHEOLOGIJOS KATEDROS MOKSLINĖS
VEIKLOS APŽVALGA

2002 metai

Konferencijos

2002 m. balandžio 9–4 d. doc. A. Kuncėvičius dalyvavo Bambergo universiteto (Vokietija) organizuotoje viduramžių archeologijos dėstytojų konferencijoje.

2002 m. gegužės 16–18 d. Visbyje (Gotlandas, Švedija) vykusioje Baltijos jūros regiono archeologinio tinklo (BSAAN) studentų konferencijoje, skirtoje landšaftui ir gyvenvietėms, doc. A. Merkevičius pirmininkavo vienam iš posėdžių, pasisakė diskusijoje, apibendrinio studentų iš Lietuvos pranešimus.

2002 m. rugsėjo 5–8 d. prof. M. Michelbertas dalyvavo Supraslyje (Lenkija) vykusioje V tarptautinėje mokslinėje numizmatų konferencijoje, kur skaitė pranešimą apie Romos monetų tezauravimą Lietuvos teritorijoje.

2002 m. rugsėjo 19–20 d. Šilutės muziejaus organizuotoje mokslinėje konferencijoje, skirtoje Šilutės krašto priešistorėi aptarti, doc. V. Šimėnas skaitė pranešimą „Tautų kraustymosi atgarsiai Nemuno žemupyje“.

2002 m. spalio 1 d. tarptautiniame seminare „Kultūros paveldo apsauga karo ir ekstremalių situacijų atveju“ doc. A. Kuncėvičius skaitė pranešimą (bendraautorė R. Mosiejienė) „Kultūros paveldo apsauga nacionalinio saugumo aspektu“, dalyvavo diskusijose.

2002 m. spalio 8–9 d. Vilniaus universiteto Archeologijos katedra organizavo trečiąją tarptautinę mokslinę konferenciją „Jono Puzino skaitymai“. Konferencijos tema – „Baltai ir jų kaimynai. Kai kurie materialinės ir dvasinės kultūros aspektai“. Konferencijoje dalyvavo Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos, Estijos,

Danijos, Švedijos archeologai (žr. M. Michelbertas. *Trečioji tarptautinė konferencija „Jono Puzino skaitymai“*. In: *Archaeologia Lituana. T. 4. Vilnius, 2003. P. 5–6*). Konferencijos medžiaga skelbiama leidinio „Archaeologia Lituana? ketvirtajame tome.

2002 m. spalio 25–26 d. prof. M. Michelbertas dalyvavo tarptautinėje jubiliejinėje konferencijoje Frankfurte prie Maino (Vokietija) – „100-Jahr-Feier der Römisch-Germanischen Kommission“.

Seminarai, paskaitos

2002 m. sausio–gegužės mėn. doc. A. Merkevičiaus iniciatyva buvo surengtas paskaitų-seminarų ciklas „Ankstysis metalų laikotarpis Lietuvoje“. Seminarai vyko kiekvieno mėnesio paskutinį ketvirtadienį. Pirmasis seminaras buvo skirtas ankstyvųjų metalų laikotarpio Lietuvoje problemoms ir jų sprendimo būdams aptarti. Pranešėjas – habil. dr. A. Girininkas. Antrajame seminare buvo aptarta Tčineco kultūra. Pranešėjai – habil. dr. A. Girininkas, dr. T. Ostrauskas ir Dž. Brazaitis – diskutavo, ar buvo Tčineco kultūra Lietuvoje, aptarė jos ypatybes.

Trečiajame seminare buvo nagrinėjami ankstyvojo žalvario amžiaus Lietuvoje klausimai: perėjimo iš neolito į žalvario amžių chronologinės bei metodologinės problemos, laikotarpio chronologija ir periodizacija, kultūros, pagrindiniai dirbinių tipai bei laidosena. Diskusijose aktyviai dalyvavo habil. dr. A. Girininkas, dr. T. Ostrauskas, dr. G. Zabiela, doc. A. Merkevičius ir doc. A. Luchtanas.

Ypač aktyviai pasisakė ir daug klausimų kėlė dr. G. Zabiela.

Ketvirtojo seminaro tema – „Ankstyvieji piliakalniai Lietuvoje“. Buvo nagrinėjamas piliakalnių atsiradimas, aptarta ankstyvųjų piliakalnių samprata, nužvelgti ankstyvųjų piliakalnių raidos etapai, diskutuota dėl pagrindinių tyrimų kryptių. Pranešėjas dr. G. Zabiela išsakė įdomių minčių nagrinėjimais klausimais, kėlė naujas hipotezes. Ciklą baigė penktasis seminaras, skirtas laidosenai

ir aukojimams. Archeologas L. Tamulynas supažindino su Naudvario kapinyno medžiaga.

Seminaruose aktyviai dalyvavo Lietuvos istorijos instituto, Kultūros vertybių apsaugos departamento, Kultūros paveldo centro, muziejų archeologai, Vilniaus universiteto Archeologijos katedros dėstytojai, doktorantai, vyresniųjų kursų studentai.

2002 m. pavasarį, siekdama sumažinti didelį atotrūkį tarp akademinio mokslo ir visuomenės, Lietuvos archeologijos draugija kartu su Lietuvos nacionaliniu muziejumi surengė paskaitų ciklą „Vakarai su Archeologijos draugija“, skirtą ir specialistams, ir visiems, besidomintiems baltų ir lietuvių kultūra nuo seniausių laikų iki Lietuvos valstybės įkūrimo. Įvyko šeši vakarai. Jų metu paskaitas skaitė ir Vilniaus universiteto Archeologijos katedros dėstytojai: doc. A. Merkevičius (vasario 20 d.) – „Žalvario ir ankstyvasis geležies amžius“; prof. M. Michelbertas (kovo 2 d.) – „Senasis geležies amžius. Romėniškasis laikotarpis“; doc. V. Šimėnas (kovo 20 d.) – „Vidurinis geležies amžius. Tautų kraustymosi laikotarpis“.

2002 m. sausio 30 d. doc. A. Merkevičiaus iniciatyva įvyko CD „Archeologija Vilniaus universitete“ pristatymas. Jame dalyvavo Istorijos fakulteto dekanas doc. A. Bumblauskas, vienas iš TV laidos „Būtovės slėpiniai“ kūrėjų – režisierius A. Galinis, Archeologijos katedros darbuotojai, archeologai. Po pristatymo vyko diskusija įvairiais Lietuvos archeologijos klausimais.

Svečiai

2002 m. balandžio 2–10 d. Archeologijos katedroje viešėjo Tartu universiteto (Estija) archeologai prof. V. Lang ir mgr. M. Konsa. Prof. V. Lang skaitė dvi paskaitas apie Estijos ankstyvųjų metalų laikotarpį. Susipažino su naujausia archeologine literatūra bei pastarųjų metų archeologinių tyrinėjimų medžiaga. Prof. V. Lang ir mgr. M. Konsa drauge su doc. A. Merkevičiumi bei Kretingos muziejaus archeologais dalyvavo tiriant, žvalgant ir matuojant Vakarų Lietuvos (Kretingos ir Skuodo r.) senuosius laukus.

2002 m. lapkričio 6–9 d. Archeologijos katedros kvietimu buvo atvykęs Varšuvos universiteto Archeologijos

instituto prof. J. Kruppé. Jis oponavo doktorantės J. Poškienės daktaro disertaciją.

2002 m. gruodžio 6–14 d. lankėsi Stokholmo universiteto doc. I. Jansson. Svečias susipažino su Vilniaus, Kretingos, Klaipėdos muziejuose saugomais archeologiniais radiniais, literatūra.

Išvykos

2002 m. kovo 23–29 d. pagal Estijos ir Lietuvos mokslo akademijų mainų sutartį Tartu universiteto Archeologijos katedros kvietimu doc. A. Merkevičius Tartu universitete skaitė dvi paskaitas apie Lietuvos žalvario ir ankstyvąjį geležies amžių. Susipažino su naujausių tyrinėjimų metu sukaupta archeologine medžiaga, dirbo bibliotekoje.

2002 m. rugsėjo 16–26 d. doc. A. Merkevičius lankėsi Stokholme (Švedija), kur muziejuose bei universiteto bibliotekoje rinko archeologinę medžiagą. Dalyvavo vietos archeologų surengtoje dviejų dienų ekskursijoje – susipažino su Stokholmo ir Upsalos regionų archeologijos paminklais.

Tarptautinis pripažinimas

2002 m. pabaigoje prof. M. Michelbertas už bendradarbiavimą, dalyvavimą bendruose moksliniuose projektuose išrinktas Vokietijos archeologijos instituto (*Deutsches Archäologisches Institut*) užsienio nariu korespondentu.

Disertacijos

2002 m. gegužės 17 d. prof. M. Michelbertas buvo išvykęs į Varšuvą (Lenkija). Varšuvos universiteto Archeologijos institute oponavo P. Szymański disertaciją daktaro laipsniui įgyti „Mikroregion osadniczy z okresu wpływów rzymskich w rejonie jeziora Sałeta na Pojezierzu Mazurskim“.

2002 m. lapkričio 7 d. Archeologijos katedros doktorantė Justina Poškienė apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Trakų pilių ir miestų viduramžių keramika (XIV a.–XVI a. I pusė)“.

2003 metai

Konferencijos

2003 m. kovo 21 d. prof. A. Luchtanas Varšuvos valstybinio archeologijos muziejaus 75-mečiui skirtoje jubiliejinėje sesijoje skaitė pranešimą „Lietuvos archeologija Varšuvos valstybiniame archeologijos muziejuje“.

2003 m. kovo 26–27 d. į jubiliejinę konferenciją, skirtą Bogačevo kultūros tyrinėjimų 20-mečiui pažymėti, kurią organizavo Varšuvos valstybinis archeologijos muziejus, buvo nuvykę prof. M. Michelbertas, prof. A. Luchtanas, doc. V. Šimėnas, dr. G. Vėlius ir dr. E. Šatavičius. Prof. M. Michelbertas pirmininkavo vienam iš posėdžių, pasisakė diskusijose.

2003 m. balandžio 10 d. Kaune vykusioje konferencijoje „Gynybinis paveldas Lietuvoje“ pranešimą skaitė doc. A. Kuncevičius.

2003 m. gegužės 3 d. konferencijoje Salantuose „Imbarės žemei 750“ doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą „Imbarės piliakalnis“.

2003 m. gegužės 24 d. prof. M. Michelbertas dalyvavo mokslinėje konferencijoje „Kražiai amžių sandūroje“, kur skaitė pranešimą „Kražių apylinkių proistorė“.

2003 m. birželio 7 d. vyko konferencija „Senajai Impilčiai 750“. Doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą apie žalvario amžių Vakarų Lietuvoje.

2003 m. birželio 21 d. jubiliejinėje konferencijoje „Lazdininkams 450“ doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą „Lazdininkai ir Vakarų Lietuva žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje“.

2003 m. birželio 28 d. vyko konferencija „Mosėdžiui 750 metų“. Šioje konferencijoje doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą „Mosėdis ir Vakarų Lietuva žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje“.

2003 m. liepos 18 d. vyko konferencija „Kretingai 750 metų“. Doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą „Vakarų Lietuva žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje“.

2003 m. gegužės 23 d. Pajevonyje buvo organizuota istorinė konferencija „Pajevonio ir Sūduvos krašto priešistorė, jos archeologinės vertybės, piliakalniai ir senovės gyvenvietės“. Doc. A. Merkevičius skaitė paskaitą apie Lietuvos ir Sūduvos proistorę.

2003 m. spalio 17–19 d. Tartu universitetas suorganizavo pirmąjį Baltijos šalių archeologijos seminarą „Culture and material culture“. Šiame seminare doc. A. Merkevičius perskaitė pranešimą „Material Culture as an indicator of the Bronze Age Society in the East Baltic Area“.

2003 m. lapkričio 25–28 d. mokslinėje konferencijoje „Žiemgaliai“, kurią organizavo Latvijos istorijos muziejus (Ryga), prof. M. Michelbertas skaitė pranešimą apie Žemaitijos, Šiaurės Lietuvos ir Pietų Latvijos pilkapių kultūros teritorijos apgyvendinimą romėniškojo laikotarpio. Doc. V. Šimėnas ir prof. A. Luchtanas dalyvavo diskusijoje.

Paskaitos

Lietuvos archeologijos draugija ir Lietuvos nacionalinis muziejus organizavo vakarų ciklą „Marijos Gimbutienės skaitymai“. Viename vakarų (kovo 19 d.) dr. G. Vėlius skaitė paskaitą „Kristianizacija ir laidosenos kaita“.

2003 m. balandžio 7–13 d. prof. M. Michelbertas Vroclavo universiteto Archeologijos institute skaitė paskaitų ciklą iš romėniškojo laikotarpio baltų ir Lietuvos archeologijos.

Svečiai

2003 m. vasario 24–26 d. Archeologijos katedroje lankėsi Rygos istorijos muziejaus direktorius Arnis Radņš, Archeologijos skyriaus vedėjas Janis Ciglis bei skyriaus darbuotojai Zane Buža ir Normunds Grasis. Svečiai susipažino su naujausia archeologine medžiaga bei literatūra.

2003 m. gegužę Archeologijos katedroje viešėjo Varšuvos universiteto Archeologijos instituto prof. habil. dr. Wojciech Nowakowski. Svečias skaitė dvi paskaitas tema „Romėniškojo laikotarpio „kunigaikščių“ kapai Lenkijos teritorijoje (bendraeuropiniame kontekste)“ archeologijos studijų programos studentams. Dirbo Archeologijos katedros bibliotekoje, susipažino su lietuviška (baltiška) medžiaga.

Išvykos

2003 m. kovo 12–16 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto vadovybė buvo išvykusi į Torunę (Lenkija) pasirašyti tarpusavio bendradarbiavimo sutartį su Torunės universiteto Istorijos fakultetu. Į delegacijos sudėtį buvo įtrauktas prof. A. Luchtanas. Jis su Torunės archeologais tarėsi dėl tolesnio bendradarbiavimo ir mainų archeologine literatūra.

Prof. M. Michelbertas 2003 m. birželio 2–12 d. lankėsi Vienos universitete, susipažino su Proistorės instituto veikla, dirbo jo bibliotekoje.

Doc. V. Šimėnas – Lietuvos archeologijos draugijos pirmininkas – 2003 m. birželio 14–15 d. dalyvavo Latvijos ir Lietuvos archeologijos draugijų susitikime Rygoje. Susitikimo metu buvo pasidalyta archeologijos paminklų apsaugos patirtimi, numatytos draugijų bendradarbiavimo gairės.

Stazuotės

2003 m. vasario 15 d. – birželio 1 d. Vilniaus universiteto Archeologijos katedroje stažavo Vilniaus pedagoginio universiteto Istorijos fakulteto Baltų proistorės katedros vedėjas doc. E. Jovaiša.

Disertacijos

Prof. A. Luchtanas 2003 m. kovą Kauno medicinos universitete oponavo T. A. Meko disertaciją daktaro laipsniui įgyti „Gyvūninės kilmės medžiagų, naudojamų lietuvių tautinėje vaistininkystėje, įvertinimas“ (biomedicinos mokslai, farmacija 09B).

Violeta Vasiliauskienė